

Neyzen Tevfik

- Őirler -

Yayın Tarihi:

9.4.2004

Yayınlayan:

Antoloji.Com Kültür ve Sanat

Yasal Uyarı: Bu ekitap, bilgisayarınıza indirip kayıt etmeniz ve ticari olmayan kişisel kullanımınız için yayınlanmaktadır. Őiirlerin kopyalanması, gerçek veya elektronik ortamlarda yayınlanması, dağıtılması Türkiye Cumhuriyeti yasaları ve uluslararası yasalarla korunmaktadır ve telif hakları temsilcisinin önceden yazılı iznini gerektirir. Bu doküman Antoloji.Com tarafından yayınlanmıştır. Antoloji.Com tüm bölümleriyle, Fikir ve Sanat Eserleri Yasası'na %100 uygun olarak yayın yapmaktadır.

Neyzen Tefvik (1879 - 1953)

24 Mart 1879'da Bodrum'da doğdu, 28 Ocak 1953 'de İstanbul'da öldü. Babasının görevleri bulunduğu Urla kasabasında amatör bir neyzenden nota ve usul bilgileri öğrenerek başladığı ney çalışmalarını kendi kendine ilerletti. İzmir İdadisi'ne girdiyse de bitirmeden ayrıldı. Bu arada gene kendi kendine Farsça öğrendi. İzmir Mevlevihanesi'ne girdi. Daha sonra İstanbul'a yerleşerek Galata ve Kasımpaşa Mevlevihanelerine devam etti. 1902'de Bektaşî tarikatından nasip alarak Bektaşî dervişi oldu. Bir yandan da şiirle ilgileniyordu. Eşref'le ve Mehmet Akif'le tanıştı ve şiir konusunda her ikisinden de etkilendi. 1908'den sonra bir süre Mısır'da bulundu 1913'te İstanbul'a döndü.

Neyzen Tefvik genellikle toplum kurallarına uymadan yaşamını sürdürmüştür. Sazını bir geçim kapısı haline geçirmemek için direnmiş, yalnızca içinden geldiği zaman ney üflemiştir. Neyzenliğini geliştirmek kaygısı duymamış, sanat değeri kalıcı bir müzikçi olmak için uğraşmamıştır. Neydeki başlıca ustalığı sazı iyi üflemesiydi. Belirli müzik kurallarının dışına çıkar, ama hep duyarak çalar ve dinleyenleri etkilerdi. Kendi açıklamasına göre yüze yakın plak doldurmuştur.

Neyzenliğinin yanı sıra adını yergi ve taşlamaları ile de duyurmuştur. Kimi eleştirmenleri göre bu türün Nefî ve Eşref'ten sonra üçüncü önemli temsilcisi sayılır. Ününün yaygınlaşmasında halk tarafından çok sevilmesinin de çok büyük payı vardır. Ancak oldukça eski bir dil kullanması nedeniyle güç anlaşılan ve biçimsel açıdan yetersiz kalan bu şiirleri pek kalıcı olmamıştır. Yergilerini genellikle siyasal ve dinsel baskıya, çıkarıcığa yöneltmiş, toplumdaki tüm haksızlıkları çekinmeden dile getirmiştir.

Eserleri:

Şiir Kitabı: Hiç, 1919; Azab-ı Mukaddes, 1949. Beste: Nihavent Saz Semaisi; Şehnazbuselik Saz Semaisi; Taksimler, taş plak.

Anladın mı?

Hicran destanını kendinden oku,
Mecnun'dan duyup da rivayet etme.
Aşkın Leyla'sını gördünse söyle.
Söz temsili bulup hikayet etme.

Yüz bin Leyla doğar alemde her gün,
Senin aradığın zevk, sefa düğün.
Tutacağın işi önceden düşün;
Daha ilk adımda nedamet etme.

Sevdanın oduna pek güvenilmez,
Tutuşurşan eğer kolay sönülmez.
Bu yolun hükmüdür geri dönülmez,
Canına kıymazsan seyahat etme.

İyi bak kabına, olmasın delik,
Boşuna taşırırsın ,gider gündelik.
Anında olmalı, ettiğin iyilik,
Alem duysun diye, inayet etme.

Kabe'den maksadın varmaktır yara,
Kör gibi tapınma, kara duvara,
Hızır'ı ararsan kendinde ara,
Bulamadım gibi rezalet etme.

Muhabbet herkesin aklını çelmez,
Gönül viranesi kolay düzelmez.
Alemden çekinme bir zarar gelmez,
Sen kendi kendine hıyanet etme.

Şen şatır gönlüne hicran dolmasın,
Gençliğin gülşeni gamla solmasın.
Neyzen gibi aklın yarda olmasın,
Özründen çok büyük kabahat etme.

Neyzen Tefik

Ay Dede

Takdirin, tasvîbin bollaşır oldu,
Hüsufe uğrama, aman Ay Dede!
Nimetler, hizmetler kapalı geçsin,
Şüpheyeye düşmesin zaman, Ay Dede!

Saptın mı acaba tuttuğun yoldan,
Dualar almışsın yetimden, duldan,
İşaret feneri görünmez oldu,
Şu dümen kırışın yaman, Ay Dede!

Yetişir gurbetten aldığı öğüt,
Kim solâ yanaştıysa kalmıştır züğürt;
Sen suya yular tak, altından yürüt;
Sesini çıkarmaz saman, Ay Dede!

1948

Neyzen Tefvik

Beyit

Su-i tedbirimle ya hu öyle.oklaştı ki işim
hem ağzıma.ıçtı felek hem de..ildi geçmişim

Neyzen Tefvik

Değil mi?

Ulu Tanrı'm, akıl ermez sırrına,
Binbir ismi hakda pinhan edersin.
İçirirsin sabrın peymanesini,
Hikmetini sonra ayan edersin.

Gizlenirsin bir nüvenin içinde,
Ademin de şeytanın da cinin de,
Her milletin ayrı ayrı dininde
Şirke, küfre, rayhi bürhan edersin.

Aşk olursun, gönlümüzü yakarsın,
Leyla olur karşımıza çıkarsın,
Rakıyb olur canımızı sıkarsın,
Vuslatını bize hicran edersin.

Bozuktur düzenin, olmazsın akort,
Tavşana kaç dersin, tazıya aport,
Haham, papaz, hoca ettikçe zart zurt,
Alay eder, güler isyan edersin.

Sen indirdin yere şu dört kitabı,
Ayrı ayrı her birinin hesabı,
Her bir dinin sensin putu, mihrabı,
Yalanına kendin iman edersin.

Zerdüşt olmuş görünmüşsün ateşte,
Brahmen'in Vişno'sısın güneşte,
Bir parlamış parladın ki Kureyş'te
Mahbubunu zatına şan edersin.

Hem goncasın, hem bülbülsün, hem diken,
Hem canansın, hem de çileyi çeken,
Hikmetine def'ineler açıkken
Seyyah, derviş olur selman edersin.

Yok olmadan var olmanın yolu yok,
Kendin gibi seni arayan pek çok,
Hiç şaşırılmaz kaderden attığın ok,
Sevdiğini aşka nişan edersin.

Çiftçi olur, öküzünü haylarsın,
Ağa olur, hizmetkarı paylarsın,
Yersin, göksün, yıllar, günler, aylarsın,
Asırları toplar bir an edersin.

Görünürsün her velide, delide,
Mustafa'da Avram'da Pandeli'de,
Bir maymuncuk gibi her bir kilide
Hem uyarsın hem de bühtan edersin.

Neşve olur, gizlenirsin şarabda,
Helal, haram yazılırsın kitabda,

Sevdalarla Őu inleyen rebabda,
Sensin, aŐıkları nalan edersin.

Zincir olur mecnunları bağlarsın,
Görür, acır, karŐısında ağlarsın,
Irmak olur dere tepe çađlarsın,
Tufan olur, dehri viran edersin.

Bir ot idin, kamiŐ oldun, ney oldun,
Feryadına karŐılık hey hey oldun,
Su, kök, filiz, asma, üzüm, mey oldun,
Her katranı bana umman edersin.

Çıban olur, enselerde çıkarsın,
Yanar canın yine kendin sıkarsın.
Kendin yapar, kendin yakar yıkarsın,
Sigortadan ne kar, ziyan edersin?

Maymun olur, ısırırın kralı,
Hala Yunan caneviden yaralı,
Yıldızını o yar sardı saralı,
Venizelos'musun devran edersin, .

Bir iraden adam yapar eŐeđi,
Azlolurken batır ona dÖŐeđi,
Gazabındır Őu felaket ŐimŐeđi,
Her nereye çaksan suzan edersin.

Çıkmayan bir candan umut kesilmez,
Rahmetinden zerre bile eksilmez,
Gözümüzü senden başkası silmez,
Güldürmeden önce giryan edersin.

Őımartırın bir sonradan görmeyi,
Öğretirsin halka çorap örmeyi,
O çalarken tam gözünden sürmeyi,
Yakalarsın, hapse ferman edersin.

Zengin olur kasaları kitlersin,
Fakir düşer garip başın bitlersin,
Deri, kemik, beden bizi ciltlersin,
Hicranlara canlı divan edersin.

La'netin mi Őu Őin İslam kapısı,
Yedi cehenneme bedel yapısı,
Zebanilerde mi bunu tapısı?
Bu çeteyi sen periŐan edersin.

Dar-ün Nedve midir Őu Dar-ül-hikme
Savurdular birbirine çok tekme.
Kuyruđu sakattır, pek hızlı çekme,
EŐeklerle bizi handan edersin.

Kudururlar arpalıkla, tiridle,
Girişirler kafa, göz, yüz, dividle;
Geçirirler, anırırlar, tecvidle,
Harf-ı meddi yular, kolan edersin!

Fitne için yeter İzmir'li Cüce,
Yelken takar devedeki hörgüce,
Kürek çeker akıntıya her gece,
Boklu dereye mi kaptan edersin?

Uçarken havada gaflete daldım,
Fena suretinden bir buse aldım,
Süleyman tahtının altında kaldım,
Cibril'i şaşırtan o Burak benim.

Felek allem, kader kallem eyledi,
Hind'de Buda Tur'da Musa eyledi,
Beni bana herkes nasıl söyledi?
Dillerde destanda bu merak benim.

Serseri bir kıdemliyim ocakta,
Kaynamışım nice kabda kucakta,
Buz kesildim sinirimden sıcakta,

.....

(İstanbul: 1921)

Neyzen Tevfik

Derd-i Firakın İle Düşeli Sevdaya Mey'e

Derd-i firakın ile düşeli sevdaya mey'e
Müptelayım silmişim esrar-ı ney'e
Feleğin kahpe başında paralansın parası
Ben güzel sevmeye geldim, değil ekmek yemeye

Neyzen Tevfik

Felek

Yamansın her zaman aldattın beni,
Kâh düşürdün kâhi kaldırdın felek!
Mecnun'sun diyerek Leylâ peşinden,
Issız vâdilere saldırdın felek!

Rehbersin dedin ben ise kördüm,
Elimle başıma çok çorap ördüm.
Kendimi bıraktım âlemi gördüm,
Hesapsız günahlar aldirdın felek!

Şifadır dedin zehir tattırdın,
Genliğin okunu boşa attırdın,
Körlerin yurdunda ayna sattırdın,
Çıkamaz sokaklara daldırdın felek!

Barışmadı gönlüm merd ile zenle,
Ne bir iş bilenle, ne boş gezenle
Hicran köşesinde bozuk düzenle,
NEYZEN'e her telden çaldırdın felek!
Sahra-i cedid 1913

Neyzen Tevfik

Felsefemdir Kitab-ı İmanım

Felsefemdir kitab-ı imanım,
Taparım kendi ruhumun sesine,
Secde eyler hakikatimher an,
Kalbimin ateş-i mukaddesine.

Neyzen Tefvik

Geçer

İzdirabın sonu yok sanma , bu alemde geçer ,
Ömr-i fani gibidir , gün de geçer , dem de geçer ,
Gam karar eyliyemez hande-i hurrem de geçer ,
Devr-i şadi de geçer , gussa-i matem de geçer ,
Gece gündüz yok olur , an-ı dem adem de geçer ,

Bu tecelli-i hayat aşk ile büktü belimi ,
Çağlıyan göz yaşı mı , yoksa ki hicran seli mi ?
İnleyen saz-ı kazanın acaba bam teli mi ?
Çevrilir dest-i kaderle bu şu'unun filimi ,
Ney susar , mey dökülür , gulgule-i Cem de geçer ,

İbret aldın , okudunsa şu yaman dünyadan ,
Nefsini kurtara gör masyad-ı mafihadan .
Niyet-i hilkatı bul aşk-ı cihan aradan ,
Önü yokdan , sonu boktan , bu kuru da'vadan
Utanır gayret-i gufranla cehennem de geçer .

Ne şeriat , ne tariykat , ne hakiykat , ne türe ,
Süremez hükmünü bunlar yaşadıkça bu küre
Cahilin korku kokan defterini Tanrı düre !
Ma'rifet mahkemesinde verilen hükme göre ,
Cennet iflas eder , efsane-i Adem de geçer .

Serseri Neyzen'in aşkınla kulak ver sözüne ,
Girmemiştir bu avalım , bu bedyi' gözüne.
Cehlinin kudreti baktırmadı kendi özüne.
Pir olur sakiy-i gül çehre bakılmaz yüzüne ,
Hak olur pir-i mugan , sohbet-i hemdem de geçer.

Neyzen Tefvik

Gözünü Aç

Gözünü aç daha meydan var iken,
Dizginin canbaz elinde Neyzen!
Girmedim ya kapısından baktım,
Cennet'i at pazarı sandım ben

Neyzen Tefvik

Hicran Kucağında

Hicran kucağında tuttuğum sırdaş
Çağlamış bulanmış durulmuş olsun
Sözüne sazına güven de yanaş
Kulağı ezelden burulmuş olsun

Boş kafa gezdiren seyyahlar gibi
Keşkülünün delik çıkmasın dibi
Ariften anlasın seçsin garibi
Hakikat yolunda yorulmuş olsun

Taban tepmiş olan gam kervanında
Dostunu konuklar tatlı canında
Koçlar gibi duran bir meydanında
Arslanlar yurdundakurulmuş olsun

Gel dese de bakma nâkes aşına
Bir sırsat erer de kakar başına
Dostun namerd dehrin mehenk taşına
Felâket pazarında vurulmuş olsun

Duysun aşkın elindeki rebâbı
Okusun alnında çile kitâbı
Neyzen gibi günahının hesâbı
Mezara girmeden sorulmuş olsun

Neyzen Tefvik

İhtiyarlık İle Gençlik

İhtiyarlık ile gençlik diyerek,
Şu hayatı ikiye böldürme!
Ey büyüken de büyük Allah'ım,
Benden evvel s..imi öldürme!

Neyzen Tefvik

Kime Sordumsa Seni

Kime sordumsa seni doğru cevap vermediler;
Kimi alçak, kimi hırsız, kimi deyyus! dediler...
Künyeni almak için, partiye ettim telefon:
Bizdeki kayda göre, şimdi o mebus dediler!..

Neyzen Tefvik

Ne Ararsın Tanrı İle Aramda

Ne ararsın Tanrı ile aramda
Sen kimsin ki orucumu sorarsın?
Hakikaten gözün yoksa haramda
Başı açığa neden türban sorarsın?

Rakı, şarap içiyorsam sana ne
Yoksa sana bir zararı, içerim
İkimiz de gelsek kıldan köprüye
Ben dürüstsem sarhoşken de geçerim.

Esir iken mümkün müdür ibadet
Yatıp kalkıp Atatürk'e dua et...
Senin gibi dürzülerin yüzünden
Dininden de soğuyacak bu millet.

İşgaldeki hali sakın unutma
Atatürk'e dil uzatma sebepsiz
Sen anandan yine çıkardın amma
Baban kimdi bilemezdin şerefsiz.

Neyzen Tefvik

Neyzen'den

Ne ararsın tanrı ile aramda,
Sen kimsinki orucumu sorarsın?
Hakikaten gözün yoksa haramda,
Başı açığa neden türban sorarsın?
Rakı, şarap içiyorsam sana ne,
Yoksa sana bir zararı içerim
İkimizde gelsek kıldan köprüye
Ben dürüstsem sarhoşkende geçerim.
Esir iken mümkünmüdür ibadet
Yatıp kalkıp Atatürk'e dua et...
Senin gibi dürzülerin yüzünden
Dininden de soğuyacak bu millet.
İşgaldeki hali sakın unutma
Atatürk'e dil uzatma sebepsiz
Sen anandan yine çıkardın amma
Baban kimdi bilemezdin şerefsiz

Neyzen Tefik

Para

Göbekler perçin olmuş
Hava geçmez aradan
Bozulmayacak kız mı var
Sen haber ver paradan

Neyzen Tefik

Rubai

Sanma ciddiyet ile sarf ederim sanatımı
Ney elimde suyu durmuş kuru musluk gibidir
Bezm i meyde suhefanın saza meftun oluşu
Nazarımda su için eşşeğe ıslık gibidir

Neyzen Tevfik

Sahne-i Ömründen Nefs-i Emmareye Hitabım

Âlemin bağ-zârını...eyim
Sünbül ü verd ü nârını...eyim
Andelib-i nizârını...eyim
Hâsılı nev-baharını...eyim!

Bana yoktur lüzumu gülşenin,
Şeb-i tarîk ü rûz-ı rûşenin
Ne gulâmının ne de zenninin
Hepsinin tâ mezarını...eyim!

Ađlamam ben, ben erkeđim erkek,
Hayli güctür bana cefâ etmek,
Minnet etmem bu ömre de felek,
Atını al, tımarını...eyim!

Güççedir bu fakiri aldatmak,
Yüzdürüp sonra küdeden atmak,
Gözünü aç da sen bana bir bak,
Ben senin i'tibarını...eyim!

Saki-i mâh-rûyına...ayım,
Gülünün reng ü bûyuna...ayım,
Mutrîbin hâyâ-hûyuna...ayım,
Sâgar-ı neşvedârını...eyim!

Yok sâfâsı hezâr-ı dem-gerinin,
Gül-sitanda şükûfe-i terinin,
Bezm-i sahbâ-yı rûh-perverinin
Neşvesiyle hümârını...eyim!

Feleğin uğradımsa vartasına,
S..ayım ağzının ta ortasına,
Bunu yazsın cihan da hartasına,
Kıta'at ü bihârını...eyim

Neyzen Tefvik

Sanat

Sanmaki ciddiyet ile sarfederim sanatımı
Ney elimde suyu durmuş kuru musluk gibidir
Bezmi meyde sühefanın saza meftun oluşu
Nazarımda su içen eşşeğe ıslık gibidir

Neyzen Tevfik

Şahid-i Şevk u Safa

Şahid-i şevk u safâ etmez teveccüh bizlere,
Yaver-i bahtı ezelde gırtlağından boğmuşuz.
Safha-i mazi mülevves, hâl bok, atı kenef
Mader-i hürriyetin guya g...nden doğmuşuz.

Neyzen Tevfik

Vatanın Tarihi

Göründü memleketin iç yüzü, çöktüyse temel.
Şimdilik harice karşı yüzümüz olsa dahi
Yüzümüz yok bakacak kabrine ecdadımızın.
Tükürür zannederim çehremize, vatanın tarihi.
(1943)

Neyzen Tevfik